

af demokratisering af økonomien og arbejdslivet, og derfor er det også nærliggende for os at rejse denne forespørgsel, så længe demokratiet i økonomien og arbejdslivet stadig har meget pauvre vilkår de fleste steder.

I sammenligning med en række andre lande har vi i Danmark et forholdsvis velfungerende politisk demokrati, et repræsentativt demokrati, hvor vi vælger repræsentanter, der træffer beslutninger på vore vegne. Derimod har vi ikke noget, der minder om økonomisk demokrati. De vigtigste beslutninger på det økonomiske område træffes af nogle få mennesker, der oftest er helt uden folkeligt mandat. Der er selvfølgelig også tale om, at politikere og organisationsfolk er med til at træffe disse vigtige beslutninger, men når det gælder organisationsfolk, er der ofte tale om nogle, der har et meget indirekte mandat. Under alle omstændigheder træffes de fleste og vigtigste økonomiske beslutninger i concernledelser, banker, vekselererfirmaer m.v.

På arbejdspladserne er lønmodtagernes kollektive og individuelle indflydelse yderst begrænset. Dette illustreres af, at det stadig er relevant at henvise til arbejdsmarkedets grundlov fra 1899 om arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet. Lønmodtagerne har kun i begrænset omfang indflydelse på deres arbejdstid, arbejdsforhold, arbejdsmiljø og uddannelse og på, hvilke investeringer der skal foretages.

Diskussionen i 1970'erne om økonomisk demokrati viste med al tydelighed, at det er helt afgørende, at diskussionen tager udgangspunkt i menneskers behov og ønsker, for ellers ville diskussionen være dødfødt på forhånd. 1970'ernes diskussion om økonomisk demokrati var efter vores opfattelse topstyret. Den tog udgangspunkt i ønskerne i fagbevægelsens top, der lå fjernt fra tanken om, at demokrati skal udvikles fra neden, og at et reelt demokrati er et deltagerdemokrati. Udviklingen af demokratiet er en proces, et samspil af mange faktorer og demokratiske tiltag på en række områder, som fordrer nye tiltag og bevirker, at der kan tages andre.

Siden 1970'ernes diskussioner om økonomisk demokrati har vi fået en række lønmodtagerfonde, og derfor er diskussionen i 1990'erne en ganske anden end for 20-30 år siden. Vi har fået lønmodtagerfonde, men spørgsmålet er: Har vi af den grund fået demokratiseret økonomien? Har lønmodtagerne fået nogen reel indflydelse på den førte investeringspolitik? Føler den enkelte lønmodtager selv, at han har fået indfly-

delse? Føler den enkelte lønmodtager mere for sin pensionskasse og for ATP end for den bank, den pågældende tilfældigvis har valgt? Gennem lønmodtagerfondene er lønmodtagerne blevet medejere af danske virksomheder, men føler de, at de af den grund har fået mere indflydelse?

Kapitalismen er pr. definition udemokratisk, bl.a. fordi man, som tilfældet er i aktieselskaber, stemmer pr. hoved. Dette er i modsætning til andelsbevægelsens tankegang, hvor man stemmer pr. hoved, og derfor er det på baggrund af denne rapport umiddelbart lettere og mere nærliggende at rejse diskussionen her i Folketinget om demokrati i lønmodtagerfondene. Der er tale om en mulighed for at få princippet om at stemme pr. hoved udviklet til yderligere demokrati, og derfor har vi stillet denne forespørgsel.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen): Regeringen har ligesom forespørgerne med stor interesse fulgt udviklingen i pensionsopsparingen i de senere år.

Der er ikke tvivl om, at der er sket omfattende og meget positive forandringer i det samlede opsparingsmønster, og regeringen må med stor tilfredshed konstatere, at netop udbygningen af de nye arbejdsmarkedspensionsordninger både har betydet en større stabilisering på længere sigt i det samlede opsparingsmønster i Danmark og har bidraget til en større tryghed i alderdommen for de lønmodtagere, der tidligere kun havde folkepensionen at se frem til. Disse ordninger har faktisk bidraget til, at 80 pct. af alle lønmodtagere nu er omfattet af en arbejdsmarkedspension, og regeringen synes, det er et overordentlig flot resultat og en overordentlig positiv udvikling.

Vi anerkender også i regeringen pengeinstitutternes, ATP's og Lønmodtagernes Dyrtidsfonds stigende betydning for samfundsøkonomien og dennes udvikling – både gennem opsparingen, som jeg var inde på før, men måske i endnu højere grad derved, at pensionskasserne, ATP og LD i virkeligheden spiller en meget positiv rolle i virksomhedernes kapitalforsyning og aktive investeringer i nye arbejdspladser. Det finder faktisk sted i meget betydeligt omfang, og i foråret 1994 blev denne rolle styrket, da regeringen fik gennemført sit lovforslag om at hæve grænserne for pensionsinstitutternes, ATP's og LD's aktieinvesteringer.